

90 MIN OPPITUNNIN KULKU

Aktiviteetti 1: Pakolaisen tarina

Kouluvierailijat esittelevät itsensä lyhyesti ja kertovat oman tarinansa. Oppilaille kerrotaan, että lopputunnista jää vielä aikaa vastata tunnin aikana nouseviin kysymyksiin ja että vierailijoilta voi kysyä mitä vaan Somaliaan tai pakolaisuuteen liittyvää asiaa.

Jos et käytä kouluvierailijaa, voit näyttää oppilaille videon kouluvierailijan kertomuksesta:
<https://youtu.be/Ulj0DIwhCoU>

Jos ryhmässä on lapsia, joilla itsellään on pakolaistaustaa, tämä tulee ottaa huomioon oppitunnin suunnittelussa ja teeman käsittelyssä siten, että pakolaistaustan itse omaava lapsi ei joudu pakolaisen rooliin harjoituksissa.

Aktiviteetti 2: Miksi ihmisestä tulee pakolainen?

Pyydä oppilaita kirjoittamaan tummennettujen sanojen määritelmä paperille tai miettimään ryhmissä, mitä sanat heidän mielestään tarkoittavat. Lopuksi vastaukset käydään läpi ryhmien kanssa. Sanojen määrittelyä varten ei tarjota yhtä oikeaa vastausta, vaan niiden tarkoituksena on herättää ajatukset päivän teemaan.

Pakolainen: Pakolainen on paennut kotimaastaan sotaan, levottomuuksia tai ihmisoikeusrikkomuksia ja jolle myönnetään turvapaikka vastaanottavassa maassa. Kaikki suomen saapuvat ihmiset eivät saa turvapaikan hakijan statusta, vaan osa ihmisistä käännytetään takaisin kotimaahansa.

Afrikan sarvi: Djiboutia, Etiopiaa, Eritreaa ja Somaliaa kutsutaan Afrikan sarveksi, sillä ne muodostavat sarven muotoisen alueen Koillis-Afrikassa.

Kehitysyhteistyö: Esimerkiksi valtioiden, järjestöjen tai koulujen välistä yhteistyötä, jolla lisätään köyhien maiden ihmisten hyvinvointia ja maailman oikeudenmukaisuutta. Kehitysyhteistyötä rahoitetaan esimerkiksi rikkaiden maiden verorahoilla tai järjestöjen lahjoituksilla.

Kuivuus: Kuivuutta esiintyy, jos sateet jäävät jatkuvasti alle keskivertoisen sademäärän. Jotkut alueet ovat luonnostaan hyvin kuvia, joten niillä voi sataa normaalistikin vain kerran vuodessa mutta elämä myös vaikeutua todella paljon, jos sateet jäävät tulematta. Siksi kuivuus tarkoittaa eri paikoissa eri asioita. Ilmastonmuutos pahentaa kuivuutta mutta sitä voidaan myös torjua istuttamalla kasveja tai vähentämällä puun polttoa.

Sota: Sota voi olla maiden välinen aseellinen yhteenotto. Nykypäivänä yhä useammat sodat tapahtuvat kuitenkin valtioiden sisällä erilaisten ryhmien välisinä yhteenottoina. Monet joutuvat jättämään kotinsa, oman työn harjoittaminen ei ehkä ole mahdollista ja lapset eivät pysty käymään koulua. Koko valtio voi lakata toimimasta, eikä pysty enää tarjoamaan turvaa sen asukkaille. Myös ympäristöongelmat ja köyhyys pahenevat, kouluja, teitä ja taloja tuhoutuu ja jäljet näkyvät yhteiskunnassa ja ihmisten elämässä pitkään. Usein sotien taustalla on köyhyyttä, joten sotia voidaan torjua kehitysavulla tai puuttamalla vaikkapa kuivuuteen ja muihin ympäristöongelmiin.

Lopuksi voit kysyä oppilailta, kuinka monta pakolaista he arvelevat maailmassa olevan.

Vastaus on 70,8 miljoonaa, joista suurin osaa asuu oman maansa sisällä. Ulkomaille paenneita pakolaisia on noin 29 miljoonaa, joista suurin osa tulee Afganistanista, Syyriasta ja Etelä-Sudanista.

Aktiviteetti 3: Still-kuvaharjoitus

Oppilaat jaetaan viiteen ryhmään, joista jokainen saa luettavakseen yhden tarinan. Tarinat löydät tämän ohjeen lopusta. Kun jokainen ryhmä on mielestään vastannut keskuudessaan kysymykseen riittävän hyvin, he valmistavat tarinasta 2-3 still-kuvaa, jotka yksi ryhmäläinen esittelee muulle luokalle. Still-kuvassa ryhmän jäsenet asettuvat kuin patsaaksi tai näytelmän pysäytetyksi kohtaukseksi ja pyrkivät ilmein ja asennoin kuvaamaan rooliaan.

Kouluvierailija/opettaja lisäksi haastattelee kuvassa olevia ihmisiä heidän ajatuksistaan ja tunteistaan. Sopivia kysymyksiä voivat olla esimerkiksi:

- Millaisia henkilöitä näihin asioihin liittyy?
- Millaisia vaihtoehtoja heillä on osallistua tapahtumien kulkuun?
- Mitkä motiivit (taustasyyt) ohjaavat heidän valintojaan?

Alakoulu > Tuntirunko

Lopuksi roolit ravistellaan pois ja oppilaita pyydetään hyppäämään paikoillaan eli hyppäämään pois roolista takaisin omaan elämäänsä.

Aktiviteetti 4: Kysymykset ja palaute

Lopuksi oppilaat voivat esittää vielä kysymyksiään kouluvierailijalle ja heiltä kerätään lyhyt palaute liimalapuille tai paperinpaloille kysymyksiin:

- 1) Mikä oli tunnissa parasta?
- 2) Mitä uutta opit?
- 3) Mitä jäit kaipaamaan?

**Lähetä palautteet
hankekoordinaattorillemme
Bashelle
bashe.ali@somaliaverkosto.fi**

Kuvaa palautteet ja lähetä ne hankekoordinaattorillemme. Käytämme kaikkia palautteita kouluvierailuiden kehittämiseen ja raportointiin.

Aktiviteetti 5: Loppuvideo

Lopuksi oppilaille näytetään videokertomus siitä, mitä kehitysyhteistyöllä voidaan saada aikaan.

**Videon löydät osoitteesta:
<https://youtu.be/qY-CnD4B2S4>**

LIITE: Still-kuvaharjoituksen tarinat**Osmanin tarina**

Vuonna 2011 Somaliaa koetteli ankara kuivuus. Vuosi sen jälkeen, kun YK oli julistanut alueelle nälänhädän, 9-vuotiaan Osmanin perheellä oli edelleen suuria vaikeuksia hankkia ruokaa. Kun kuivuus tappoi heidän karjansa, perhe joutui siirtymään Somalian sisällä etelämmäksi maan sisäisten pakolaisten leirille. Osman alkoi työskennellä kaupungissa kenkien kiillottajana, jotta perhe saisi lisää tuloja. Äiti saa pieni tuloja työskennellessään roskien kerääjänä. Onneksi leirillä Unicef ja muut järjestöt tarjoavat perheelle ruuan ja telttamajoituksen. Koulua hän ei aluksi ehtinyt käydä enää lainkaan, mutta nyt hän opiskelee pakolaisleirin koulussa muutaman tunnin viikossa.

Abdelwahabin tarina

Abdelwahab, 13 vuotta, asuu Bossason rantakaupungissa olevassa pakolaisleirissä yhdessä äitinsä, neljän siskonsa ja kahden veljensä kanssa. Perheen isä on kuollut ja äiti elättää perhettä roskienkerääjänä. Abdelwahabin kaksi veljeä ja kaksi siskoa käyvät koulua. Abdelwahab oli aikaisemmin koulussa, mutta joutui jättämään sen auttaakseen perheen elannon hankkimisessa.

Abdelwahab toimii kenkien kiillottajana kaupungissa. Eräänä päivänä eräät miehet tulivat kiillottamaan kenkiä. He olivat merirosvoja ja kysyivät, haluaako Abdelwahab työskennellä mieluummin heidän kanssaan. Abdelwahab kieltäytyi, koska ei pidä merirosvoista ja koska on kuullut muilta ihmisiltä ja radiosta merirosvojen joutuvan kaikenlaisiin vaikeuksiin. Sen sijaan Abdelwahab toivoo pääsevänsä pian takaisin kouluun. Hän toivoo jonain päivänä matkustavansa maahan, josta voi löytää töitä. Maalla ei hänelle ole väliä, kunhan vain saa työn ja tuloja.

Alin tarina

Kun Ali oli yhdeksänvuotias, hän joutui eroon perheestään. Hän muutti Somalian pääkaupunkiin, Mogadishuun, jossa hän eli yhdessä ystäviensä kanssa. Hän kiillotti sotilaiden kenkiä ja opetteli englantia. Nyt 15-vuotiaana hän päätti lähteä Somaliasta, jossa oli jatkuvasti väkivaltaa, kuivuutta ja nälänhätää. Hän halusi Norjaan, koska oli kuullut hyviä asioita Norjasta. Ali lähti yhdessä ystävänsä kanssa, jonka isä maksoi poikien matkan.

Alakoulu > Tuntirunko

Pojat matkustivat lava-auton avolavalla 5000 kilometriä läpi Etiopian, Sudanin ja Libyan. Matka kesti kolme kuukautta. Alin ystävä sairastui matkalla ja joutui jäämään pieneen kylään matkalla. Libyan rannikolla veneiden kuljettajat halusivat lisää rahaa. Alilla sitä ei ollut, mutta muut pakolaiset salakuljettajien talossa auttoivat Alia saamaan rahat kasaan, ja viikon päästä hän pääsi lähtemään. Salakuljettajat olivat kertoneet veneen olevan parempilaatuinen, mutta vene osoittautuikin vanhaksi kumiveneeksi. Salakuljettajat kuitenkin ajoivat sillä yön yli kohti Italian rannikkoa. Aamulla kumivene alkoi vuotaa. Ihmiset pelästyivät, mutta onnistuivat hälyttämään apua satelliittipuhelimella. Italian rannikkovartiosto tuli pelastamaan heitä kuuden tunnin päästä. Kaikki selvisivät elossa.

Moulidin tarina

Moulid oli vain 4-vuotias, kun Somalian sisällissota alkoi vuonna 1991. Kun Moulid oli 10-vuotias, hänen isänsä kuoli. Perhe lähti taisteluita pakoon Keniaan. Matkan aikana lapset joutuivat eroon äidistään, mutta onneksi kaikki selvisivät pakolaisleirille, jossa he löysivät taas toisensa.

Moulid osallistui heti kokeisiin, joilla haettiin kouluun. Hän läpäisi testin ja ilmoittautui heti kouluun. Luokkahuoneita on vähän ja ne ovat pieniä. Siksi Moulidin luokan tunnit pidetään koulun pihalla puun alla. Sadekaudella, kun sataa rankasti, puu ei suojaa tarpeeksi eikä tunteja voida pitää. Oppilaat joutuivat odottamaan sadekauden loppua ja maan kuivumista ennen kuin tunteja taas voitiin jatkaa.

Moni lapsi ei kuitenkaan pääse kouluun. Heillä ei ole päivisin mitään tekemistä, joten rikollisuus ja aseistetut joukot houkuttelevat heitä mukaansa.

Sahran tarina

Vuonna 1993 Sahran ollessa vain 3-vuotias, hänen perheensä asui Mogadishussa, Somalian pääkaupungissa. Sahran isovelji kävi koulua heidän setänsä kodin lähellä. Eräänä päivänä taistelut alkoivat koulun lähellä. Isovelji meni sedän luokse turvaan, mutta taisteluiden yltyessä sedän perheen oli lähdettävä kodistaan. He ottivat tietenkin myös Sahran veljen mukaansa ja pakenivat salakuljettajien mukana pienellä rahtikoneella Kenian puolelle. He menivät Kenian pääkaupunkiin, Nairobiin, jossa saivat tietää, että Suomesta oli alettu myöntää turvapaikkoja somalialaisille. He hakivat turvapaikkaa ja kuusi kuukautta myöhemmin se myönnettiin heille ja he lensivät Nairobista Helsinkiin.

Taisteluiden jatkuessa Mogadishussa viimein myös Sahran perhe joutui lähtemään kodistaan. He eivät ehtineet ottaa mitään mukaansa. He ajoivat Keniaan ja asuivat

Alakoulu > Tuntirunko

joitain kuukausia Nairobissa. He hakivat Suomeen perheenyhdistämisen kautta. Lupa myönnettiin ja Sahran perhe lensi Nairobista Helsinkiin. Ensin he asettuivat Lohjalle, josta asunnon saatuaan myös Sahran veli palasi asumaan oman perheensä luo.

Ahmedin tarina

Ahmed tuli perheensä kanssa Somalian naapurimaahan Keniaan pakolaisleirille 8-vuotiaana. Ahmed pääsi heti kouluun ja oli koko kouluajan luokkansa parhaita. Perheen piti olla Keniassa vain vähän aikaa, mutta nyt, yli kymmenen vuotta myöhemmin, he ovat edelleen samalla pakolaisleirillä. Kun Ahmed sai koulun päättötodistuksen, hän halusi yliopistoon. Kävi kuitenkin ilmi, että hän ei voi opiskella kenialaisessa yliopistossa pakolaisena. Ahmed oli hyvin pettynyt ja mietti lähtöä ulkomaille. Hän halusi kuitenkin jäädä auttamaan muita pakolaisia ja sai töitä leiriltä, jossa hän etsii kaikkein vaikeimmassa asemassa olevia ihmisiä joka päivä. Työ on raskasta ja työpäivät pitkiä. Ahmed myös saa vain puolet siitä palkasta, jonka hänen kenialaiset työkaverinsa saavat, joka on Ahmedin mielestä epäoikeudenmukaista.